

247 J. V. SNELLMAN – UNIVERSITETET 15.VI
1844

HUA, centralförvaltningens arkiv

Ödmjukaste Memorial!

Uti förteckningen öfver lärjungarne på Fjerde och Tredje Klasserna har, sedan jag sednast hade äran härom till Eders Magnificence inberätta, den förändring skett, att ynglingarne Johan Bernhard Schlüter och Bernhard Sarlin, båda på fjerde klassen, under denna dag blifvit dimitterade till Gymnasium, samt ynglingen Leonard, Wilhelm Mohell från samma klass och Gideon von Becker från tredje klassen sistledne 2 April, i anseende till ådagalagt okyskt, den öfriga skolungdomen förförande lefverne, blifvit från denna Högre Elementarskolas gemenskap för all tid skilde. Kuopio den 15:de Juni 1844.

10

Joh. Vilh. Snellman

248 BLOMSTRANDE TÄRNOR...

HUB, JVS handskriftssamling

20

Blomstrande tärnor
Barn af behagen,
Hulda af lifvets och skönhetsens vår!
Eder helgas skålen,
Eder är dagen,
Sånger Er helsar. Dess mening förstår
Snart skall han komma stunden, och tyda
Aningens drömmar och hjertats begär
Lätt Edert hjerta; ty känslornas röst
Tydes så skönt af Ert anande bröst.
Oskuldens mening tjust må det lyda,
Döljas Er rodnande hemlighet der!

30

249 J. J. TENGSTRÖM – J. V. SNELLMAN
20.VI 1844

HUB, JVS handskriftssamling

40

Käre Broder Snellman.

Du har i och med Ditt bref kommit ihåg mig på en dag, då Du var ledig och kunde fritt öfverlemnna Dig åt hvad Du tyckte. Tack både derföre, och för sjelfva brevet således naturligtvis äfven. Att när Du skrifver till mig, Du förnämligast skrifver om Dig sjelf, är, eller, måste jag säga, vore, alldeles i sin ordning; ty huru Du befinner Dig icke blott i allmänhet utan alldeles bestämdt och specielt, är kärt att få underrättelse om. Äfven derföre kan jag ej eller förhålla om våra, min och de minas, ställningar och förhållanden, oaktadt deras obetydlighet inför Dig såsom publicist, samt deras alldeles privata, för Saima likgiltiga samt främmande, samt å sin sida lika så mycket för henne skyende och skygga, art och lynne. – Utan tvekan om Ditt vänskapliga och

50

uppriktiga deltagande för detta ämne, det alldeles enskilda, samt blott
 mig och de mina rörande, skulle jag utbreda mig deröfver, och
 uppduka det för Dig, men Kellgren, som framförer detta bref, har en
 kunskap om allt hvad oss rör, hvilken lätt torde erbjuda sig till
 undergående af examen. - Jag erbjuder likväl en text, hvaröfver
 förklaringar af honom må afgifvas. - Hvad mig sjelf beträffar, har jag,
 såsom Du vet, denna tid bortåt förnämligast tenterat och examinerat.
 Philosophins studium vid Universitetet har åter förlorat, åtminstone
 10 hvad utbredningen beträffar. Jag har till denna promotion måst utdela
 öfver trettio Admititur. Felet är icke mitt, som jag tror. Jag tycker
 åtminstone sjelf, att jag nu bättre, än förr, skulle såsom lärare stå på
 min plats. Men otvifvelaktigt inverka äfven här i osynlig måtto nya och
 nyaste tidsriktningar. Saknaden af philosophiska sympathier i de s. k.
 högre Faculteterna, Sundvalls, Sjömans bortgång o. s. v., göra otvif-
 velaktigt sitt till. Då icke den väntade tillämpningen vidtager, förlorar
 sig det vaknade intresset för allmänna sanningar. För min egen del
 kännes jag dock vid en stor brist, öfver hvilken jag verkligt blyges, och
 som allmänheten nog läser strängt tillräkna mig, den, att jag icke
 20 utgifvit något från trycket till befordrande af min vetenskap. Jag har
 gjort försök, med hvilka jag alltid blifvit missnöjd. Då jag ville vara
 populär, föreföll jag mig ytlig; då jag tyckte mig hålla mig på djupet,
 tyckte jag åter, att jag blef ofattlig. Du är, hvad den sista perioden af
 Din utbildning beträffar, alldeles afundsvärd i föreningen af det djupa
 och populära. Och på det Du icke må misstänka, att härunder ligger
 något ogiltigt, så får jag tillika bekänna, att jag anser Dina förut
 utgifna läroböcker i Philosophin på långt när icke lyckade eller träffade
 så som man nu skulle vänta dem af Dig, samt att jag icke troit mig
 kunna antaga dem till ledtråd för mitt föredrag från kathedern, emedan
 30 de förefalla mig i sin sammanträngdhet dunklare än det dunkla de
 skola förklara. Emellertid har du otvifvelaktigt genom utarbetningen af
 dem vunnit mycket i upparbetningen af Din inneburna philosophiska
 bestämelse och förmåga. I tillit till Din ursäktande vänskap vågar jag
 nu så här tala till Dig om Dig. Det kommer också tillika deraf, att jag
 anser Dig vara öfver att kunna såras i det vetenskapliga hänseende,
 hvarom nu är fråga. - Emellertid kom jag ifrån concepterna och ämnet,
 ehuru väl det vid närmare besinnande dock icke är ett så besynnerligt
 språng jag gjort, då jag från mitt eget lilla Jag hoppade öfver. En sådan
 der saltus är ju i sjelfva Philosophin det allra tillståndigaste. För öfrigt
 bedjer jag, att Du, då Du härnäst är god och skrifer, alls icke må
 40 vidröra hela detta ämne, hvarom blott monolog och alls icke dialog
 kan äga rum. Att jag blifver gammal, märker jag nog, och i sjelfva
 verket var jag äfven, då jag från ungdomsstudier tillbakakom till
 Philosophin, redan för gammal, eller saknade öfning både i ett och
 annat. - Men för att återkomma till hemmet, så får jag tillägga, att om
 min Hustru märker att jag blifver gammal, icke är så afgjordt, som att
 det märkes i mitt oproductiva förhållande till Philosophin. Emellertid
 bibehåller Hon sig åtminstone i mina ögon lika ung. - Barnen växa till
 och blifva stora. Roberts häg ligger helt och hållet åt docerande. Hvad
 nu deraf må blifva! Att han vid Candidat Examen icke klef högre i
 50 röster, var för honom i pedagogiskt afseende ganska braf. Mätte han
 deraf stämmas till harmoni, och att icke försöka vilja mer än han
 förmår, lika så mycket som åter tillvägabrinda och producera hvad han
 är i stånd att concipera. Öfverhufvud är han för mycket fallen för ett
 småaktigt kritiserande, som väl ofta åtföljer, men också vanställer och
 i en falsk position försätter ungdomen. Nu till sommaren, efter

Promotionen, ärnar han slå sig ned någonstädes i Tavastland, åter för att lära Finska. Jag har dertill samtyckt. – För att genomgå mönstringen af min omvårdnad, kommer jag äfven till mina flickor, hos hvilka naturligtvis eller barnsligtvis planerna fortfara att vara inskränkta inom vår egen husliga krets. Sophie är road af köket, hushållet och lustbarheter, sådana de, i våra förhållanden och alltså med en trängre utbredning, för henne äro tillgängliga. – Med Helene har jag sjelf hållit på i vår att läsa Euklides. Hon kvarstår ännu i barnslighetens ålder, och behöfver både till själ och kropp en solidare utveckling, som jag hoppas hon äfven skall vinna. – Natalia är ännu uppflyttad till högsta klassen hos Fru Rosen, der hon icke blifver efter kameraderana. – Ännu en sommar får vi passera på Botby. Får se om den blifvande köparen tilläfsventyrs ville låta oss bo kvar der såsom tomtlycka. Arfvingar till egendomen hafva nu här inträffat från norr och söder. Den 26. Juni går egendomen på auction. Många speculanter förspörjas. Chydenius och Appelgren fortfara i sommar att bo på Degerögård. Vårt grannskap på landet är alltså detsamma som i fjol, och vår ställning alltså fortfarande angenäm. Mätte Du äfven njuta en angenäm sommar!

Vid Universitetet går det yttre sin vanliga gång. Till denna naturliga ordning måste väl äfven Hällströms bortgång räknas. De inre förändringarna märkas icke genast. Kännemärken visa sig dock äfven af sådant. Jag menar deribland mina ofvannämnda kandidat Examens videtur, om de annars äro pålitliga, hvilket jag befarar. Dina utfall i Saima mot forskningar i det speciela, som man titulerat hvad Du angripit, äro i det hela berättigade; men jag befarar, att man alls icke tagit sig bakom öronen, utan blott rider på det ensidiga, eller på enskilda misstag som du begått. Sist har Ditt anfall mot Porthan väckt förtrytelse. Och oriktigt är det visserligen, att Du sammanställt honom med blotta samlare. Hans empiri var något helt annat än den Du angriper. Porthan var filosof, popularfilosof. Han är den, som hos oss utbredt upplysning, frihet i tänkande, afskaffat en massa af fördomar och vidskepelser, samt dogmatismen i vetenskaperna. En monographi i detta afseende om honom vore mycket lärorik och upplysande. Under den chaotiska eller rhapsodistiska yttre formen af hans skrifter ligger en sjelfständighet, ett sammanhang, hvilket blott kan rätt uppskattas genom jämförelse med hvad före honom var. Häraf kommer jag på Dina uppsatser om vår nationalitet. Dessa hafva funnit mycken anklang. Men jag för min del ringer deremot, i en annan ton, hvari ingen velat instämma. Om nationalitet pratas här nu, och uppgöras förslager och planer, de allra småaktigaste, och de allra förlugnaste, till lust och leda, isynnerhet bland ungdomen, men äfven af dem, som i skölden bära sjelfvaste klokheden. Till min stora tillfredsställelse har jag i Castrén, som nu varit hos oss några veckor, fått en mäktig bundsförvandt. Inom eget hus har jag i Robertus haft en ifrig Finsk Zelot att strida emot, hvarvid Fadersmyndigheten intet hulpt. Nu på par veckor har han icke framdragit detta ämne, som han förr ofta ryckte fram med. Af det anförda ser Du, att jag för min del icke vill godkänna åtskilligt i Saima om samma Finska nationalitet. Söndringen i språk hos oss må lika väl heta ett godt som ett ondt. Denna söndring förutan stode vi, såsom Castrén uttryckt sig, på samma punkt med Ostiakerna. Principium exclusi tertii, för att tala med och mot min hvardagsauctor Kiesewetter, gäller här lika litet som i annat. Jag hyllar därför icke ett blott juste milieu, men yrkar på ett öfvergripande, högre, en spets, sådan den just af Franzén och Rune-

berg i poesins sfer representeras, hvilket jag äfven med Castrén måste emot Dig och Saima påstå. Något kast-artadt, sådant det genom söndringen i språk hos oss framstår, läre vi Finnar med vår orientaliska qvietism i allt fall icke kunna undvika. Att kämpa mot en medfödd natur, är väl icke ofruktbart, men såsom hufvudändamål tomt och fruktlöst. - Din Saima är för öfrigt ett monument, som hos oss gjort och gör epoch. Du har framdragit ämnen, som hos oss aldrig förr blifvit offentligen och med alfvar behjertade, - samt på ett sätt, som är öfver mitt beröm, der Din karakter och Din talent lysa med värmande sken. Detta vare sagdt icke för att smeka, utan för att uttrycka ett erkännande, hvaraf jag föreställer mig att Du är i behof, och som hvar och en, som mest förtjenat det, ty värr ofta äfven mest saknat, eller då först vunnit, när han sjelf upphört att sakna, och sjelfva saken gått fram, individen sjunkit ned i det tysta. - Universitetet, för att dertill återkomma, beskylles Du jemväl hafva horn i sidan till. Jag för min del anser godt och braf samt alldeles behöfligt, att vi få våra »knuffar». Vi äre verkligen, företrädesvis, i behof deraf. Och Saimas bestämmelse låter icke befara att Universitetets bestämmelse kommer, åtminstone genom hennes förvällande, att missaktas. Huru naturligt är det, må jag till vårt försvar säga, att vi, med vårt släp af tentamina och examina, promotioner, titlar, ordnar, specimina och utlåtanden, faculteter och formaliteter, blifve alldeles onaturligt säkre på oss sjelfva, hvartill vi dock, vårt förhållande ifrån andra sidor betraktadt, just icke hafve anledning. Huru insöfvande till denna syndiga säkerhet är dessutom icke den trivialitet, hvilken i tryck oupphörligt, utan censurens åtalan, tillströmmar oss utifrån, då deremot läkemedel mot denna slummer som oftast råka under confiscation, eller icke ens införskrifvas, emedan vi icke känna vårt stora behof, och de som känna det och tala derom, bland oss sjelfa, men de finnas egentligen icke, på sina blott ord, the ther, och till en del thetta med rätta, anses såsom munnväder, icke tros och icke vinna gehör. Inom Universitet sjelft råder ett litterärt fredstillstånd. Måtte det, jemte sina å ena sidan förlamande verkningar, å andra sidan åtminstone framdeles, från historiens ståndpunkt bedömdt, kunna anses hafva utvecklats fredens frukter, en gemensamhet i vetenskapliga behof och af medel för deras tillfredsställande, hvarigenom det sanna skulle förmå uppsvinga sig öfver de inskränkta, strödda, jemförelsevis aktningvärda, men dock alldeles icke absolut giltiga föreställningarna. Men denna jemförelse, mellan det ena och andra fredstillståndet, det politiska och det litterära, är, om icke falsk, åtminstone haltande. I allt fall aflöpa striderna nu, på det ena och andra hållet, menskligare än förr. Och redan deri visar sig ju, att det, hvarom strides, lättare utvecklar sig; att materien är bearbetad för formens genomdrifvande. Emellertid kan ju, tyvärr, äfven sjelfva factum bestridas; jag vill icke neka det.

Just nu, för att befria mig från den labyrinth, hvari jag höll på att både sjelf ledsna och göra mig led, inträdde, besynnerligt nog, Studeranden Thuneberg, och öfverlemnade Ditt paket med Sundvall's papperena. Genom Ehrström, menar jag, hade Du bordt få äfven andra dylika papper, som Fru Sundvall skulle till Ehrström aflemnat? - Med Candidaten Nylander, den yngre, sände jag nyligen exemplar till Kuopio, af Sundvall'ska bokauktionskatalogen, och deribland uttryckligen till Dig.

Den Bauerska Litteratur Tidningen, hvarom jag förut nämnt, är nu requirerad för Universitets Bibliotheket. Men de i Paris utkommande Französisch-deutsche Jahrbücher, hvilka Ruge i Paris skulle utge,

med biträde af »Froebel, Hess och Marx», för mig främmande namn, har jag icke velat föreslå till requisition, innan det visat sig, att den är litterär; ty ingen prospect har jag sett. För egen del har jag förskrifvit Bruno Bauer's nyss utkomna Geschichte der Politik, Cultur und Aufklärung des 18:ten Jahrhunderts, Ruge's, Dig ryktesvis bekanta, Anekdoter, samt Hinrichs i Halle politische Vorlesungen, om hvilka hvarjehanda förekommit i Hamburger Correspondenten; samt dessutom en skrift af Ruge Über die Vaterlandsliebe, hvilken enligt samma Correspondent, Ruge skulle hålla på att författa, och som skulle vara riktad emot Tyskarnas ifrande för deras nationalitet. Jag är så mycket nyfiken att få se den sistnämnda, som den, tyckes det af det uppgifna, komme att vidröra ämnen, som, med Dig i spetsen, äfven hos oss sednast blifvit vaskade, och hvori jag för detta haft min, i det föregående här yttrade, oförgrifliga, och som jag hoppas, icke blott så kallade egna tanka. – Universitets Biblioteket var ärnadt att flyttas till den nya byggnaden, i sommar; men denna flyttning uppskjutes till nästa år, emedan de nya salarna ännu icke äro fullt färdiga. 10

I ditt bref förekomma sorgliga, och för mig smärtsamma yttranden om Dig sjelf samt Din ställning. Till en del finner jag det naturligt. Men glöm icke, vissa stunder, att den, som förlorar modet, förlorar allt, och att det just i tanken på en blind nödvändighet, bör hafva sin näring, samt komma till clairvoyance, till profeterande af en bättre tid, anticipation. Denna är väl just icke fullt tillfredsställande, allraminst i oekonomiskt afseende. Men den är dock något. Jag vågar hysa den förhoppning, att Du af lutter delicatessen mot mig icke ens i föreställningen vill försätta Dig tre år framåt. Du klagar öfver, att Du så sentida vunnit någon utveckling. Äfven deri kan Du hafva skäl. Men Du har dock från en annan sida fullt skäl att vara nöjd med Din lott. Den har dock icke fallit blott utom det ljufliga! – Det skall roa mig att se, huru det lyckas Dig i Saima taga steg fram, i anledning af vissa påstående i sista uppsatsen om Straff i Allmänna Tidningen. Jag kallar dock äfven detta för en lycka, ehuru just icke beroende på träff, dock beroende på att träffa. Pehr Afzelius hade i sitt sigill: Prudenti Audacia. Att jag härvid med patienten menar den hierarkiskt ställda kyrkan, behöfver jag, eller behöfver jag icke, tillägga. 20

Din gamla, utlösta, skuldsedel återsänder jag härjemte. – Får jag bref från Dig under sommaren, så komma de mig nog tillhanda på landet, utan annan adress än till Helsingfors. För denna gång åter Farväl. 30

Städse 40

Din

J. J. Tengström,

Hfors d. 20. Juni 1844.

P. S. Såsom från Tyskland får jag tillägga, att Echtermajer (Ruges förra medarbetare) är död; att i Leipzig, hos Wigand, utkommer »Wigand's Vierteljahrsschrift» (om allmänna angelägenheter, med bestämmelse att iakttaga en moderat, tolerabel ton), samt att Hotho, Vatke, F. och A. Benary, skola förgäfvnes begärt tillstånd få utgifva en ny Zeitschrift für wissenschaftliche Kritik. Måne detta sista förehafvande utgått från den Philosophiska Societet, hvartill Du hörer? 50